

**A Kúria  
mint felülvizsgálati bíróság  
közbenső ítélete**

**Az ügy száma:** Pfv.V.20.270/2019/4.

**A tanács tagjai:**

Dr. Bartal Géza a tanács elnöke

Dr. Cseh Attila előadó bíró

Dr. Gyarmathy Judit bíró

**A felperes:**

...

**A felperes képviselője:**

Dr. Molnár Éva ügyvéd

**Az alperes:**

...

**Az alperes képviselője:**

dr. Úr Attila Bendegúz ügyvéd

**A per tárgya:**

Szavatossági igény érvényesítése

**A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:**

Alperes

**A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:**

Szekszárdi Törvényszék 3.Pf.20.460/2018/4.

**Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:**

Tamási Járásbíróság 4.P.20.227/2016/68.

**Rendelkező rész**

A Kúria a jogerős közbenső ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperes részére 20.000 (Húszezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak, felhívásra 70.000 (Hetvenezer) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

A közbenső ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

**Indokolás**

**A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás**

- [1] A peres felek között 2011. augusztus 5-én telepítési szerződés jött létre, amely szerint az alperes vállalta a felperes tulajdonában álló ... helyrajzi szám alatt felvett ingatlan villamos energia ellátásának kiépítését. A felek a szerződésben rögzítették, hogy a major a közüzemi villamos energia hálózatba nincs bekapcsolva, az energiaellátást tartályos PB gáz biztosítja. Az alperes a major

villamos energia ellátásához szükséges generátoros inverteres rendszer kiépítését vállalta 0-3 kW névleges teljesítménytartományban úgy, hogy a rendszer közüzemi szintű ellátás-és üzembiztonságot garantál, annak követelményei közé tartozik az automatizált üzemmód, ami felügyelet nélküli üzemelést, indítási és újraindítási képességet jelent. A rendszer üzemeltetéséhez szükséges PB gázt a felperes volt köteles biztosítani. A beruházás műszaki tartalmát a felek az alperes árajánlatában megjelöltekkel egyezően szabták meg azzal a módosítással, hogy gépház nem épül, a beruházás végösszegét 2.400.000 forintban határozták meg áfával együtt.

- [2] A szerződést megelőzően az alperes a major energiaszükségletét felmérte, ez alapján 2011. augusztus 2-án árkalkulációt készített. ..., az alperes szervezeti képviselője az általa kézzel írt „gázmotorköltségek” elnevezésű okiratban rögzítette: „lesz áram akadálytalanul”, a rendszer helyben karbantartható (autószerelő meg tudja csinálni) automatikus kapcsolás (nem kell hozzányúlni), továbbá, hogy a külső vizsgálat költsége 120.000 forint, az engedélyek hatóságtól függően 20.000-150.000 forint.
- [3] Az árajánlatot az alperes 2011. augusztus 4-én készítette el, ebben a major villamos energia ellátásának költségét kisméretű gázmotoros inverteres rendszer kiépítésével 2.800.000 forintban rögzítette. Az árajánlat szerint a rendszer közüzemi hálózati jellemzőkkel rendelkezik, vagyis azzal egyenértékű az üzembiztonság és az ellátásbiztonság tekintetében, arról minden háztartásban használatos elektromos eszköz az általánosan elfogadott szokásoknak megfelelően üzemeltethető, biztosítja a hideg- melegvíz készítés és a fűtési célú felhasználás lehetőségét is, automatizált, felügyelet nélkül üzemel, tartalékmotorral ellátott, működési elve szerint a háztartási villamos fogyasztók igényét a 0-3000 W tartományban folyamatosan kielégíti, a gázmotor által hajtott generátorok az akkumulátortelepet töltik.
- [4] A felek között a telepítési szerződés mellett referencia megállapodás is létrejött, amely alapján a felperes hozzájárult ahhoz, hogy a majorban elkészült, az alperes által telepített berendezést az alperes referenciaként mutathassa be, amelynek fejében az alperes a vállalkozói díjból 200.000 forint + áfa árengedményt biztosított.
- [5] Az alperes 2011. augusztus 5-én a villamos energiaellátási szerződés szerinti 50 % előlegre vonatkozó bruttó 1.500.000 forint összegű számlát állított ki, majd ezt követően más-más időpontokban további számlák kiállítására is sor került.
- [6] Az alperes által kiépített rendszer 2011 szeptemberében megfelelően működött, 2011 októberében azonban több alkalommal leállt, és kézzel kellett újraindítani a motorokat. A felperes további 4 akkumulátort, valamint napelemet és egy invertert is vásárolt, amelyek 2011. november 25-én kerültek telepítésre, ezen túlmenően az alperes tanácsára a gázszolgáltató 2011. december 16-án elvégezte a szükségesnek ítélt nyomásnövelést. A felperes a berendezésnek helyet adó faházat hőszigetelte, továbbá az alperes megbízásából eljárta ... vállalkozó 2011. december 21. napján beszállította a gázmotorokat, indítóakkumulátort és kiegészítő egységeket szerelt fel. Ezzel azonban a hibajelenség véglegesen nem volt orvosolható.
- [7] A felperes a 2011. december 12-én alpereshez írt levelében kifogásait részletesen előadta, és felhívta arra, hogy határidőn belül készítse el a rendszert olyanra, amilyenre tervezte, ellenkező esetben fizesse vissza a költségeit.
- [8] Az alperes ugyanezen a napon írt válaszlevelében előadta, megítélése szerint a szerződésben vállalt kötelezettségét mindenben maradéktalanul teljesítette, azonban a helyszíni szerelés első napján nyilvánvalóvá vált, hogy a meglévő helyi hálózat olyan elektromos kötések és áramkörök tartalmaz, amelyek átláthatatlanok, bármilyen elektromos fogyasztó rendszerre kapcsolásának eredményét kétséggé teszik, és fel nem mért üzembiztonsági és baleseti veszélyeket hordoznak. Kiemelte, hogy e problémát jelezte a felperesnek. Jelezte, hogy az üzemelési zavarok egy új kút nyitásával jelentkeztek először, ennek forrása pedig az újonnan létesített kút üzemelését biztosító szivattyú kiugróan magas teljesítményfelvétele volt. Alperes szerint a rendszer ebben a felhasználói környezetben a funkcióit ellátni nem képes, üzemzerű működés nem várható tőle. Jelenleg a

beruházás olyan állapotban van, hogy „nem mutogatni, inkább titkolni kell, legfőbb jellemzője pedig az, hogy egy napot sem képes önállóan működni, gyakorlatilag használhatatlan ócskavas”. Ennek pedig kizárólag az az oka, hogy a működéséhez szükséges feltételek semmilyen szinten nem biztosítottak. Erre tekintettel az alperes felmondta a referencia szerződést.

- [9] A felperes ... villanyszerelővel 2012. január 10-én elvégeztette a majorban található villamoshálózat szabványossági felülvizsgálatát, amely során megállapítást nyert, hogy a major villamoshálózatának érintésvédelmi kiépítése megfelelő.
- [10] Az alperes a telepített rendszerből 1 db invertert kisserelt és azt javításra elvitte.
- [11] Az alperes a 2012. január 6. napján felpereshez címzett levelében tájékoztatta a felperest arról, hogy a rendszer karbantartása, a beépített elemek tisztítása, időszakos átvizsgálása az üzemeltető feladata. Miután ennek költségéről kiállított számlával szemben felperes kifogással élt, a visszaküldött és el nem ismert számlakövetelése érvényesítése céljából zálogjogát a birtokában lévő működésképtelen inverterre érvényesíti, ennek javítását a számla rendezéséig leállította.
- [12] A felperes a 2012. január 26-án kelt iratával a telepítési szerződéstől a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 306. §-ában foglaltakra hivatkozással elállt, tekintettel arra, hogy az alperes az inverter javítását megtagadta. Felhívta az alperest a szerződés alapján kifizetett vállalkozói díj és egyéb költségek, összesen 4.088.640 forint 8 napon belüli visszafizetésére.
- [13] A felperes mint kérelmező kérelmére az elsőfokú bíróság előtt Pk.50.034/2012. számon előzetes bizonyítási eljárás indult, amelyben kirendelt ... igazságügyi szakértő szakvéleményében megállapította, hogy az alperes által telepített rendszer konstrukcióhibás, az a megrendelői elvárások szerinti és a vállalkozó által vállalt feladat ellátására rendeltetésszerűen nem alkalmas.

#### **A kereseti kérelem, az alperes ellenkérelme és viszontkeresete**

- [14] A felperes keresetében „az eredeti állapot helyreállítását” és azt kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest 4.523.738 forint és járulékai megfizetésére azzal, hogy a hibás rendszert az alperesnek visszaszolgáltatja. Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult, egyúttal viszontkeresetet terjesztett elő, amelyben a referencia szerződés alapján a felperes részére biztosított 200.000 forint + áfa árengedmény címén 254.000 forint visszafizetésére kérte kötelezni a felperest.
- [15] Az elsőfokú bíróság 4.P.20.156/2013/63. számú ítéletével az alperest 4.055.268 forint és járulékai megfizetésére kötelezte, a perbeli ingatlanra telepített berendezés egyidejű visszaszolgáltatása mellett az alperes birtokában lévő 1 db inverter kivételével, a keresetet ezt meghaladóan és a viszontkeresetet elutasította. Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság 3.Pf.20.168/2016/4. számú végzésével az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.
- [16] A felperes a megismételt eljárásban kiegészített keresetében elsődlegesen a Ptk. 306. §-a és 320. § (1) bekezdése alapján szavatossági igény, másodlagosan a Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján kártérítés címén kérte az alperes marasztalását 4.523.738 forint és járulékai tekintetében. Hivatkozott az alperes hibás teljesítésére és arra, hogy a meghibásodott inverter javítását megtagadta, amelyre figyelemmel a telepítési szerződéstől elállt. Másodlagos igénye kapcsán kiemelte, az alperes nem engedélyeztette a rendszert, engedély nélküli üzembe helyezésével szándékosan okozott kárt.
- [17] Az alperes ellenkérelmében mind a szavatossági, mind a kártérítési alapú kereseti kérelem elutasítását kérte, viszontkeresetét fenntartotta.
- [18] A felperes viszontkereseti ellenkérelme a viszontkereset elutasítására irányult.

## Az elsőfokú ítélet, és a másodfokú közbenső ítélet

- [19] A megismételt eljárásban hozott ítéletével az elsőfokú bíróság kötelezte az alperest 225.000 forint és járulékai felperes részére történő megfizetésére, ezt meghaladóan a keresetet, továbbá a viszontkeresetet elutasította.
- [20] Az elsőfokú bíróság az elsődleges, szavatossági alapú keresetet bizonyítatlanság miatt alaptalannak ítélte, a másodlagos, kártérítés címén előterjesztett kereseti kérelmet a gázbiztonsági szakvéleményezés 100.000 forintos költsége, valamint a kijavított inverter ellenértéke (további 125.000 forint) tekintetében ítélte alaposnak.
- [21] Az elsőfokú ítélet ellen a felperes keresetének teljes egészében történő helyt adás érdekében, az alperes a kereset teljes elutasítása iránt nyújtott be fellebbezést, míg a viszontkeresetet elutasító elsőfokú ítéleti rendelkezést fellebbezése nem érintette.
- [22] A másodfokú bíróság közbenső ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét nem fellebbezett részében nem érintette, fellebbezett részében megváltoztatta, és megállapította, hogy az alperes a felek között 2011. augusztus 5. napján kelt szerződés vonatkozásában hibásan teljesített, ezért szavatossági felelősséggel tartozik a felperes irányában. Közbenső ítéletének rendelkező részében utasította az elsőfokú bíróságot a felperesi igények összecsúszásának vizsgálatára, a marasztalás meghatározására. A felperes fellebbezési költségét 100.000 forintban, az alperesét 25.000 forintban állapította meg.
- [23] Határozata indokolásában a másodfokú bíróság rögzítette, hogy a megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság a hatályon kívül helyező végzésben meghatározott bizonyítási eljárást - az eshetőleges bizonyításként előírt új szakértő kirendelése kivételével - lefolytatta, ennek alapján a tényállás megállapítása megtörtént olyan mértékben, hogy az ismételt felülbírálatra sor kerülhessen a kereseti kérelem jogalapja vonatkozásában.
- [24] Egyetértett az elsőfokú bírósággal a tekintetben, hogy a 2011. augusztus 5. napján kelt telepítési szerződésként megjelölt megállapodás révén a felek között a Ptk. 389. §-a szerinti vállalkozási szerződés jött létre, amelynek tárgya a felek egyező előadása, és a perben kihallgatott tanú vallomása alapján a felperes tulajdonában lévő major villamos energia ellátásának kiépítése volt, amelyhez az alperes felmérte a major energia szükségletét, árkalkulációt készített, amelyben rögzítette a rendszer közüzemi hálózati jellemzőit. Ennek alapján vállalta kiépíteni a rendszert úgy, hogy annak közüzemi hálózati jellemzőkkel kellett rendelkeznie, így az üzembiztonsági és ellátásbiztonság tekintetében azzal egyenértékűnek kellett lennie. Rögzítette továbbá, hogy az alperes által létesített berendezés 2011 szeptemberében megfelelően működött, októberben azonban az automatizálás megszűnt. Megállapította, hogy a felperes az alperes hibás teljesítésére figyelemmel állt el a telepítési szerződéstől 2012. január 26-án.
- [25] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően az előzetes bizonyítási eljárásban beszerzett, ... igazságügyi szakértő által készített szakvélemény, az alapeljárásban adott szakvélemény-kiegészítés, valamint a megismételt eljárásban 2017. március 27-én tartott tárgyaláson tett szakértői vélemény alapján megállapíthatónak ítélte a vállalkozási szerződés alperes részéről történt hibás teljesítését. E körben utalt a Ptk. 305. § (1) bekezdésére, és rámutatott: a felek előadása egyezett a vonatkozásában, hogy a perbeli telepítési szerződés alperes általi teljesítését követően a villamos energia ellátás 2011 szeptemberében megfelelően működött, 2011 októberében azonban több alkalommal leállt, és abban is, hogy az alperes javaslatára a felperes milyen kiegészítő berendezéseket szerzett be és intézkedéseket tett, amelyek ellenére azonban a rendszer automatikus működését továbbra sem lehetett biztosítani. A szakvélemény, annak kiegészítése, valamint a szakértő nyilatkozata alapján összességében megállapíthatónak ítélte az alperes hibás teljesítését, és azért szavatossági felelősségének fennálltát. E körben utalt az alperesi ügyvezető 2011. december 12-i írásbeli nyilatkozatában foglaltakra is, amelyet a Ptk. 305. § (2) bekezdése szerinti közzététel szavatosság biztosításának megtagadásaként értékelte.

- [26] A hibás teljesítés jogkövetkezményeként a másodfokú bíróság a Ptk. 306. § (1) és (3) bekezdésére tekintettel rögzítette azt is, a felperes lehetséges szavatossági igényei közül az elállást választotta, amelyet kellően indokolt az, hogy az alperes a kijavítást nem végezte el, szavatossági felelősségét nem vállalta. A Ptk. 320. § (1) bekezdésére és a Ptk. 319. § (3) bekezdésére utalva rámutatott, hogy az elállás a szerződést felbontja, a szerződés felbontása esetén a szerződés megkötésének időpontjára visszamenő hatállyal szűnik meg és a már teljesített szolgáltatások visszajárnak.
- [27] A másodfokú bíróság nem tartotta fenn a korábbi hatályon kívül helyező végzésében a Ptk. 320. § (3) bekezdését érintő hivatkozását, amely szerint nem gyakorolhatja a szerződésen alapuló elállási jogát az a fél, aki a már megkapott szolgáltatást nem, vagy csak tetemesen csökkentett értékben tudja visszaszolgáltatni, és amelyre tekintettel végzésében előírta a megismételt eljárás vonatkozásában annak tisztázását, hogy a felperes ténylegesen képes-e a jogszabály által megkívánt módon a visszaszolgáltatásra, amelynek függvényében volt vizsgálandó az elálláshoz való jogosultsága. Ezzel összefüggésben kifejtette, hogy az elállás a másik félhez címzett olyan egyoldalú jognyilatkozat, amely a szerződést felbontja. Ez ugyanolyan jogi helyzetet teremt, mint a felbontó szerződés, tehát a szerződés ilyenkor is a megkötésének idejére visszaható hatállyal szűnik meg, és a szerződéskötés előtti helyzet visszaállításának van helye. Kiemelte, hogy az elállás alapulhat jogszabályon és a felek megállapodásán is. A Ptk. 320. § (3) bekezdésében foglalt szabály azonban csak a szerződésen alapuló elállási jog gyakorlására vonatkozik, míg a jogszabályon - így a hibás teljesítésen - alapuló elállási jogát a fél akkor is gyakorolhatja, ha a megkapott szolgáltatást nem, vagy csak tetemesen csökkentett értékben tudja visszaszolgáltatni. Miután a szavatossági jog gyakorlása esetén az elállási jogot jogszabály biztosítja, a Ptk. 320. § (3) bekezdésében foglalt szabály a perbeli esetre nem vonatkoztatható.
- [28] Minderre tekintettel úgy ítélte meg, hogy az alperes szavatossági felelősséggel tartozik a felek között 2011. augusztus 5. napján létrejött szerződés vonatkozásában, mert hibásan teljesített, és mindezt a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 213. § (3) bekezdése szerinti közbenső ítélettel állapította meg tekintettel arra, hogy a rendelkezésre álló adatokból pontosan nem állapítható meg, hogy a felperes a kereseti kérelmében megjelölt összegű visszatérítésre az alperestől mennyiben tarthat igényt. E körben a bizonyítási eljárás folytatása szükséges, melynek során tisztázni kell, hogy a felperes követelése milyen számlák alapján, milyen összegre vonatkozóan áll fenn, és amennyiben az alperes ezek vonatkozásában azt vitatja, a bizonyítási kötelezettség a felperest terheli.

## **A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem**

- [29] A jogerős közbenső ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, tartalmilag annak hatályon kívül helyezése és elsődlegesen a keresetet elutasító ítélet hozatala, másodlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének „alperes által fellebbezéssel nem érintett részének helybenhagyása”, valamint a másodfokú bíróságnak az alperes fellebbezési kérelmével érintett része tekintetében új eljárásra és új határozat hozatalára utasítása érdekében. Megsértett jogszabályhelyként a Ptk. 305/A. § (1) bekezdését, 319. § (3) bekezdését, illetve a Pp. 2. § (1) bekezdését, 3. § (2) bekezdését, 3. § (3)-(6) bekezdéseit, 215. §-át és 227. § (1) bekezdését jelölte meg.
- [30] Elsődleges felülvizsgálati kérelmével összefüggésben állította a Ptk. 319. § (3) bekezdésének sérelmét - utalva a keresethez kötöttség Pp. 3. § (2) bekezdés és 215. §-ában foglalt szabályaira is - arra hivatkozva, hogy a felperes az eredeti állapot helyreállítása iránt nyújtott be keresetet, ugyanakkor a részéről történt felajánlás legfeljebb a szerződés teljesítésekor fennálló állapot helyreállítására lehet alkalmas, azaz az eredeti állapot helyreállítása lehetetlen, ami önmagában a kereset elutasítását indokolja.
- [31] Ugyancsak a Ptk. 319. § (3) bekezdésének a sérelmére hivatkozott a másodlagos felülvizsgálati kérelme kapcsán, utalva a jogerős közbenső ítéletben foglalt azon indokolásra, miszerint a felperes

elállási jogának gyakorlása nem függ attól a körülménytől, hogy maga a kapott szolgáltatást nem, vagy csak jelentősen csökkent értékben hajlandó visszaszolgáltatni, amennyiben a hibás teljesítés megállapítható és a felperes a törvényben biztosított elállási jogát kívánja gyakorolni. Kiemelte, a közbenső ítélet alapján a felperest elállási jogának gyakorlásában az sem korlátozza, hogy a felperes oly módon kéri az eredeti állapot helyreállítását, hogy az általa megjelölt követelés összegének kevesebb, mint 3 %-át jelentő értékű eszközt képes és hajlandó visszaszolgáltatni. A közbenső ítélet alapján így csak törvénysértő és végrehajthatatlan ítélet hozható. Utalt az 1/2012. (VI.21.) PK vélemény 9. pontjában foglaltakra.

- [32] Az alperes állította továbbá a Ptk. 305/A. § (1) bekezdésének a másodfokú bíróság általi megsértését is. Kifejtette: a felek között létrejött telepítési szerződés az adott műszaki jellemzőkkel rendelkező inverter beépítését követelte meg, amely tételesen és konkrétan módosított kimenetű inverter alkalmazására vonatkozott. Ezen műszaki jellemzőt a felperes a szerződés megkötése előtt megismerte, a szerződés műszaki tartalmát a felek a szerződés megkötését megelőző, általa részletesen kidolgozott árajánlat műszaki tartalmában határozták meg. Feltételezve, ám nem megengedve, hogy az adott eszköz a szakértői véleménynek megfelelően - a szerződésben megjelölt tulajdonsága okán - az adott funkció ellátására alkalmatlan, ezen alkalmatlansága nem a szerződés teljesítésének hibájából ered. Utalt az 1/2004. (XII.2.) PK vélemény 1. pontjában foglaltakra.
- [33] Az alperes szerint a jogerős közbenső ítélet a Pp. 227. § (1) bekezdését is sérti azáltal, hogy a korábbi hatályon kívül helyező végzésben adott iránymutatástól eltérően a másodfokú bíróság a megismételt eljárásban hozott közbenső ítéletében már nem osztotta saját korábbi álláspontját a felperes elálláshoz való jogának megítélését illetően, mely változtatás a per kimenetelére lényeges hatással bírt. Az alperes álláspontja szerint továbbá sérültek a bizonyításhoz fűződő perbeli jogai [Pp. 3. § (3)-(6) bekezdések], valamint a tisztességes eljáráshoz való joga [Pp. 2. § (1) bekezdés] is amiatt, hogy az elsőfokú bíróság által a 4.P.20.156/2013/6. számú végzésben a felek részére adott, a bizonyítási teher kiosztásával kapcsolatos tájékoztatással és a másodfokú bíróságnak a hatályon kívül helyezésről rendelkező végzésének indokolásában írtaktól eltérően - figyelemmel arra, hogy a megismételt eljárásban érdemi bizonyításra nem került sor - a másodfokú bíróság nem biztosította a részére a perbeli (ellen)bizonyítás lehetőségét.
- [34] A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős közbenső ítélet hatályában történő fenntartását célozta.

## **A Kúria döntése és jogi indokai**

- [35] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.
- [36] A felülvizsgálati eljárás eredményeként a Kúria azt állapította meg, hogy a jogerős közbenső ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból nem jogszabálysértő.
- [37] A másodfokú bíróság nem követett el az ügy érdemére kiható eljárási szabálysértést.
- [38] A Pp. 227. § (1) bekezdése szerinti ún. egyszerű kötőerő (határozathoz kötöttség) a határozatot hozó bíróságra vonatkozik, és azt jelenti, hogy a bíróság a perben hozott határozatától nem térhet el, azt hatályon kívül nem helyezheti. Az egyszerű kötőerő nem értelmezhető a másodfokú bíróság által az alapeljárásban hozott hatályon kívül helyező végzés és a megismételt eljárásban hozott jogerős közbenső ítélet relációjában. A hatályon kívül helyező végzés indokolásában a másodfokú bíróság a Pp. 252. § (3) bekezdésének - és az 1/2014. (VI.30.) PK vélemény 2. pontjának - megfelelően az elsőfokú bíróságra kötelező, a megismétlendő eljárásra vonatkozó, a végzése meghozatalakor szükségesnek látszó eljárási cselekményeket írja elő, amelyek lefolytatása elvezethet a jogszabályoknak megfelelő határozat meghozatalához, emellett ismerteti az ugyanezen irányba ható jogi következtetések körét. Ez az iránymutatás azonban - azon túlmenően, hogy az előírt bizonyítási cselekmények lefolytatásának elmulasztása egy adott ügyben lényeges eljárási szabálysértésnek minősülhet - nem jelenti (a hatályon kívül helyezésre tekintettel nem is jelentheti) a megismételt

eljárásban hozandó akár elsőfokú, akár másodfokú határozat tekintetében a bíróság kötöttségét korábbi határozatához.

- [39] Nem sérült továbbá az alperes bizonyításhoz és tisztességes eljáráshoz fűződő joga sem. Téves az alperes hivatkozása a tekintetben, hogy saját - azaz ellen - bizonyításra csak a felperesi bizonyítás perrendszerű lefolytatása után lett volna lehetősége. Az alperes által hivatkozott, a bizonyítási teher kiosztásáról rendelkező 4.P.20.156/2013/6. számú végzésben (és az ezzel azonos tartalommal már az 5. sorszámú jegyzőkönyvben) adott elsőfokú bíróság általi tájékoztatás után az alperes sem az alap, sem a megismételt eljárásban nem volt elzárva bizonyítási indítványai, az általa szükségesnek ítélt perbeli nyilatkozatai megtételének lehetőségétől.
- [40] Ezzel összefüggésben a Kúria a következőkre mutat rá.
- [41] Az alperes a fenti jegyzőkönyvben és külön végzésben foglalt tájékoztatást követően az alapeljárásban benyújtott 8. sorszámú előkészítő iratában saját jogi álláspontját ismertette, amelyen túlmenően csupán tanúbizonyítást indítványozott (11. sorszámú jegyzőkönyv, ..., ...), amit utóbb (14. számú beadvány) visszavont. Az ezt követően az elsőfokú bíróság 15. sorszámú végzésével alperes részére a Pp. 3. § (3) bekezdése és 164. § (1) bekezdése rendelkezéseire utalással adott, érdemben a felperesi nem megfelelő üzemeltetés, karbantartás miatti meghibásodás bizonyítására felhívó végzésére a 20. sorszámú jegyzőkönyvben az alperes saját szervezeti képviselőjének, ... a tanúkénti kihallgatására tett indítványt és jelezte, hogy egyéb bizonyítási indítványát a felperes általa kért nyilatkozatai (kérdéseire adott válaszai) után fogja megtenni.
- [42] E jegyzőkönyv halasztó végzésében az elsőfokú bíróság a Pp. 141. § (2) és (6) bekezdései alapján felhívta a feleket - határidő tűzésével - bizonyítási indítványaik megtételére azzal, hogy késedelmes indítványaikat mellőzni fogja. Ehhez képest az alperes továbbra is szervezeti képviselőjének tanúkénti kihallgatására tett indítványt (24. sorszámú jegyzőkönyv 6. oldal), majd viszontkeresetet terjesztett elő (25. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldal) és ismételten ... tanúkénti idézését kérte. Az elsőfokú bíróság az alperesi teljesítés megfelelőségének kérdéskörét szakkérdésnek minősítette, és ugyanezen a tárgyaláson erről a feleket tájékoztatta (25. sorszámú jegyzőkönyv 5. oldal), amelyre tekintettel az alperes fenntartotta a szakvéleménnyel szembeni korábbi kifogásait, jelezve, hogy arra vonatkozóan indítványt nem kíván tenni, de észrevételei vannak. E jegyzőkönyv halasztó végzésében a bíróság ismételten felhívta az alperest - ugyancsak határidő tűzésével - a per érdemére vonatkozó nyilatkozatai, indítványai megtételére, utalva a Pp. 141. § (2) és (6) bekezdéseire és a jóhiszemű pervitel követelményére. Ezt követően az alperes 31. sorszámú beadványához okiratokat csatolt (köztük észrevételeit a szakvéleményre), majd 32. sorszámú beadványában észrevételeket tett, a 34. sorszámú jegyzőkönyvben pedig úgy nyilatkozott (5. oldal utolsó előtti bekezdés), hogy a perben kifejezetten szeretné elkerülni azt, hogy a szakértői vélemény megállapításait kelljen tovább vizsgálni, mert jogi álláspontja az volt, hogy a perben az eredeti állapot helyreállításának lehetőségét kell vizsgálni, nincs ok a hibás teljesítés vizsgálatát „tovább boncolgatni”. Emellett változatlanul ... tanúkénti kihallgatását kérte (8. oldal), amit a következő tárgyaláson nem tartott fenn (38. sorszámú jegyzőkönyv 5. oldal), majd kérte a szakvélemény kiegészítését, vállalva kérdései, észrevételei benyújtását (38. sorszámú jegyzőkönyv 10. oldal), amit 39. sorszámú beadványában meg is tett.
- [43] A szakértő 41. sorszámú jelzésére az alperes 43. sorszám alatt eljárási kifogást (Pp. 114. §) jelentett be, majd a következő tárgyaláson (45. sorszámú jegyzőkönyv 3. oldal) úgy nyilatkozott, hogy sem a szakvélemény kiegészítését, sem új szakértő kirendelését, és az eljárás szakértő tárgyaláson történő meghallgatását sem kéri, hangsúlyozta korábbi kifogásai változatlan fenntartását, és azt, hogy a kereset kapcsán további bizonyítási indítványt előterjeszteni nem kíván (45. sorszámú jegyzőkönyv 4. oldal). Az ezt követő tárgyalásokon a szakértőhöz intézett korábbi kérdéseit tartotta fenn (52. és 53. sorszámú jegyzőkönyvek) és azokat indokolta. Az elsőfokú bíróság a szakvélemény kiegészítésére fel is hívta a szakértőt (54. sorszámú végzés), aki a feltett új kérdésekre tekintettel új szakvélemény elkészítését vállalta, megjelölve annak várható díját is, ám az elsőfokú bíróság újabb, 56. sorszámú végzésére végül szakvélemény-kiegészítést nyújtott be (57. sorszám), amire az alperes

61. sorszámon megtette észrevételeit.

- [44] Az ezt követően tartott tárgyaláson az alperes egyetlen bizonyítási indítványt terjesztett elő (62. sorszámu jegyzőkönyv 2. oldal): csupán a felperes nyilatkoztatását kérte a szakvélemény egyik pontjára vonatkozóan, majd úgy nyilatkozott, hogy egyéb bizonyítási indítványt nem kíván előterjeszteni (62. sorszámu jegyzőkönyv 4. oldal).
- [45] Az alapeljárásban hozott elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése után megismételt eljárásban az alperes változatlanul fenntartotta jogi álláspontját a tekintetben, hogy amíg a felperes a berendezés visszaszolgáltatásának lehetőségét nem tudja bizonyítani, addig indokolatlan és szükségtelen további bizonyítás lefolytatása (3. sorszámu jegyzőkönyv 4. oldal), ezért nem tett bizonyítási indítványt (3. sorszámu jegyzőkönyv 5. oldal). Ezt a jogi álláspontját tartotta fenn a további tárgyaláson (9. sorszámu jegyzőkönyv 2. oldal) azzal, hogy bizonyítási indítványa továbbra sem volt (13. sorszámu jegyzőkönyv 21. oldal), majd a felperes másodlagosan előterjesztett kereseti kérelmére adta elő ellenkérelmét (14. sorszámu). Az elsőfokú bíróság a szakértőt tárgyaláson meghallgatta (27. sorszámu jegyzőkönyv), az alperes szervezeti képviselője, ... a tárgyaláson jelen volt, a szakértőhöz kérdéseket tett fel és észrevételei megtételére kérte határidő engedélyezését. Ezt követően 28. sorszámu beadványában adta elő észrevételeit a szakértő meghallgatására és bizonyítási indítványként a szakértőhöz további kérdések feltételét javasolta.
- [46] Az ezt követően tartott további tárgyaláson (51. sorszámu jegyzőkönyv) az alperes ügyvezetője részletesen előadta álláspontját, bizonyítási indítványa nem volt, a következő tárgyaláson (52. sorszámu jegyzőkönyv) dokumentumokat csatolt és ismételten összegezte álláspontját, valamint úgy nyilatkozott, hogy további bizonyítási indítványa nincs (52. sorszámu jegyzőkönyv 5. oldal). Az alperes 54. sorszámu beadványában, az 57. sorszámu jegyzőkönyvben, 59. sorszámu beadványában és a 61. sorszámu jegyzőkönyvben ismételten észrevételeit adta elő, jogi álláspontját összegezte - ennek lényege szerint részéről nem történt hibás teljesítés -, 65. sorszámu beadványában pedig úgy nyilatkozott, hogy szakértői bizonyításra vonatkozó indítványa nincsen. Azonos tartalmú nyilatkozatot tett az alperesi képviselő a tárgyalás berekesztésére történt figyelmeztetés előtt a 67. sorszámu jegyzőkönyv 2-3. oldalain rögzítettek szerint is.
- [47] A fentieket összegezve: az alperes a saját perbeli jogi álláspontja, perviteli koncepciója aktuális állásához igazodva mindegyik eljárásban megtehetette és meg is tette perbeli nyilatkozatait és bizonyítási indítványait, azoktól a bíróság sem az alap- sem a megismételt eljárásban nem zárta el. Az a körülmény, hogy az alperes saját jogi álláspontjához ragaszkodva további bizonyítási indítványt nem tett, a saját perbeli kockázata körébe tartozik, aminek következményeit nem háríthatja át a felperesre, és ami nem jelenti sem a bizonyításhoz (esetében az ellenbizonyításhoz), sem a tisztességes eljáráshoz való jogának a bíróság általi megsértését.
- [48] A jogerős közbenső ítélet nem sérti az alperes által felülvizsgálati kérelmében megjelölt anyagi jogi jogszabályhelyeket sem.
- [49] Megalapozatlan és iratellenes a felperes hivatkozása a Ptk. 305/A. § (1) bekezdésének megsértését illetően. A Kúria kiemeli: a telepítési szerződés tárgya a felperesi major elektromos ellátásának biztosítása volt a perbeli - a bíróság által helyesen minősített - vállalkozási szerződés eredményeként az alperes által létrehozott (tervezett és kivitelezett) berendezéssel. A felülvizsgálati kérelemben nem támadott, ezért irányadó tényállás szerint az alperes a majorban - mint e tekintetben átlagos háztartásban - használatos és szokásos elektromos eszközök ellátás- és üzembiztos, automatizált, felügyeletet nem igénylő, folyamatos működést biztosító és a közüzemi hálózat jellemzőivel rendelkező generátoros, inverteres rendszer kiépítését vállalta.
- [50] E rendszer műszaki tartalmát az e tekintetben szakcégnak minősülő alperesi vállalkozónak kellett az irányadó szakmai szabályok, elvárások alapján meghatároznia. A felperestől mint laikus megrendelőtől sem a rendszer műszaki paramétereinek, sem a szükséges eszközöknek az ismerete nem volt elvárható, legfeljebb a majorban elektromos fogyasztóként működő berendezésekről kellett információt szolgáltatnia. A megismételt eljárás során történt meghallgatásakor éppen az alperes

ügyvezetője ... nyilatkozott úgy, hogy a rendszer műszaki tartalmát helyszíni bejárás alapján - az alperes határozta meg (9. sorszámú jegyzőkönyv 14. oldal). A Kúria rámutat: a szakismerettel nem rendelkező felperes az alperes által telepíteni szándékozott rendszer műszaki megfelelőségét nyilvánvalóan nem tudta megítélni, amiből következően a telepítési szerződés 2011. augusztus 5-i megkötésekor tényszerűen nem ismerte és nem is ismerhette annak bármilyen, a rendeltetésszerű működésre való alkalmatlanságot eredményező hibáját, így az alperesnek az 1/2014. (XII.2.) PK vélemény 1. pontjára való hivatkozása is alaptalan.

- [51] Ehhez kapcsolódóan a Kúria megjegyzi: az alperes felülvizsgálati kérelmében a szakértői vélemény tartalmát nem támadta, ezzel összefüggésben megsértett jogszabályhelyet sem jelölt meg. Erre is figyelemmel a másodfokú bíróság a szakértői véleményt, annak kiegészítését és a szakértő megismételt eljárásban tett nyilatkozatát, valamint a per további adatait okszerűen értékelve állapította meg, hogy az alperes által szolgáltatott rendszer a teljesítés időpontjában - noha az a kezdeti időszakban jól működött - nem felelt meg a felek által a szerződésben meghatározott tulajdonságoknak [Ptk. 277. § (1) bekezdés].
- [52] Ebből következően a másodfokú bíróság az alperes hibás teljesítésének tényét is jogszabálysértés nélkül állapította meg.
- [53] Az alperes a per során végig, és felülvizsgálati kérelmében is hangsúlyozottan hivatkozott arra, hogy - a másodfokú bíróság hatályon kívül helyező végzésének indokolásában is írtakra figyelemmel - a felperes nem gyakorolhatta jogszerűen elállási jogát, mert a keresetében kért „eredeti állapot helyreállítása” körében nem tudja visszaszolgáltatni a Ptk. 319. § (3) bekezdése értelmében az általa már teljesített szolgáltatásokat. Érvelése szerint e körülménynek, továbbá a bíróságnak a Pp. 3. § (2) bekezdéséből és a Pp. 215. §-ából következő keresethez kötöttségéből együttesen már önmagában is a kereset elutasítását kellett volna eredményeznie.
- [54] A másodfokú bíróság ezzel összefüggésben kifejtett indokaival - melyek lényege szerint a felperes nem szerződésen, hanem jogszabályon alapuló elállási jogát gyakorolta, amelyre a Ptk. 320. § (3) bekezdésében foglaltak nem terjednek ki - a Kúria egyetért, azokat a következőkkel egészíti ki.
- [55] A felülvizsgálati kérelemben nem támadott tényállás szerint a 2011. augusztus 5-én kötött telepítési szerződés alapján alperes által létesített rendszer rövid ideig üzemelt, majd 2011 októberétől nem teljesítette a szerződésben kikötött követelményt: nem volt képes az automatizált, felügyelet nélküli, ezáltal az üzembiztos működésre. A felek ekkor még fennállt együttműködése körében a felperes - a szükségesnek tartott, részben az alperes által javasolt - eszközöket beszerezte, javításokat elvégeztette, de 2012 januárban az alpereshez célzott felhívása eredménytelenségére tekintettel a szerződéstől elállt. A felperes tehát az alperes hibás teljesítése [Ptk. 305. § (2) bekezdés] miatt az őt jogszabályból [Ptk. 306. § (3) bekezdés] eredően megillető elállási jogát gyakorolta.
- [56] Abban a kérdésben, hogy ezt a jogát gyakorolhatta-e a felperes, az elálláskori időpontnak, az akkor (2012 januárjában) fennálló helyzetnek van jelentősége. A Kúria hangsúlyozza, hogy az elállási jog gyakorlásának következménye a felek közötti vállalkozási jogviszony esetében nem az alperes által hivatkozott, klasszikus értelemben vett (pl. dolog szolgáltatásnál értelmezhető) „eredeti állapot helyreállítása” lehet, hanem a Ptk. 319. § (3) bekezdésében foglaltak szerint „a már teljesített szolgáltatás visszaszolgáltatása”. Megjegyzendő: a felperes keresetét a Pp. 3. § (2) bekezdése értelmében annak tartalma és nem szó szerinti szövege alapján kellett megítélni: márpedig a felperes módosított keresete két különböző jogcímen az általa kifizetett vállalkozói díj visszafizetésére, azaz az alperes marasztalására irányult, amelynek körében - keresetlevele benyújtásától (2013. április 9.) nem zárkozott el az alperes által nyújtott szolgáltatás visszaadásától.
- [57] Mindezek előrebecsátása után a Kúria kiemeli, hogy - amint azt az 1/2012. (VI.21.) PK vélemény 9. pontjához fűzött indokolás is rögzíti - nem akadályozza az elállás szavatossági jog gyakorlásának az, ha a jogosult a dolgot a hibás teljesítés miatt vagy a kötelezett érdekkörébe tartozó bármely más okból lényegesen értékcsökkent állapotban vagy egyáltalán nem tudja visszaszolgáltatni.
- [58] Ehhez képest az adott ügyben tény, hogy a felperes 2012. januári elállását az alperes vitatta, azt nem

fogadta el, ezért a felperes előbb előzetes bizonyítás iránti nemperes eljárás, majd polgári per indítására kényszerült. A perben hozott - jelen felülvizsgálati határozattal hatályában fenntartott - jogerős közbenső ítélet megállapítása szerint a felperes az elállási jogát jogszerűen alapozta az alperes hibás teljesítésére, ami egyúttal az alperes magatartásának jogszerűtlenségét is jelenti, nem csupán a vállalkozási szerződés hibás teljesítése, hanem a felperesi elállás el nem fogadása tekintetében is. Ebből következik, hogy minden, a felperes elállását (2012. január) követő, az alperesi szolgáltatás visszaszolgáltatathatóságát befolyásoló történés releváns oka az alperes ezen elutasító magatartása, ami egyúttal azt is jelenti, hogy alapvetően az alperes érdekkörébe tartozó okból állt elő az a helyzet, hogy a felperes a kapott szolgáltatást csak lényegesen értécsökkent állapotban, vagy - a majorság időközbeni értékesítése miatt - egyáltalán nem tudja visszaszolgáltatni.

- [59] Ilyen esetben azonban - a PK vélemény fenti pontjának további indokolásából következően - nem a „szerződéskötést megelőző állapot helyreállítására” kerül sor, hanem a jogalap nélküli gazdagodás elve alapján rendeli el a bíróság az ellenszolgáltatás nélkül maradt szolgáltatás ellenértékének pénzbeni megtérítését.
- [60] Téves tehát az alperes érvelése abban a vonatkozásban is, hogy a jogerős közbenső ítélet csak végrehajthatatlan ítéletet eredményezhet (értelemszerűen a folytatódó eljárásban).
- [61] A kifejtettakra figyelemmel a Kúria a jogszabályoknak megfelelő jogerős közbenső ítéletet - ugyancsak közbenső ítéletet hozva - a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

## **Záró rész**

- [62] Az alperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért köteles a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdésének megfelelően a felperes jogi képviselével összefüggésben felmerült felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére, amelynek összegét a Kúria - a közbenső ítélet meg nem határozható felülvizsgálati ügyértékére is figyelemmel - a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése és (5)-(6) bekezdéseire tekintettel határozta meg.
- [63] Az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 39. § (3) bekezdés d) pontja és 50. § (1) bekezdése szerinti 70.000 forint felülvizsgálati eljárási illetéket az alperes a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése folytán köteles az államnak felhívásra megfizetni.
- [64] A felülvizsgálati kérelmet a Kúria a Pp. 274. § (1) bekezdésének megfelelően tárgyaláson kívül bírálta el.
- [65] A közbenső ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

Budapest, 2019. december 12.

. Bartal Géza s.k. a tanács elnöke, Dr. Cseh Attila s.k. előadó bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró